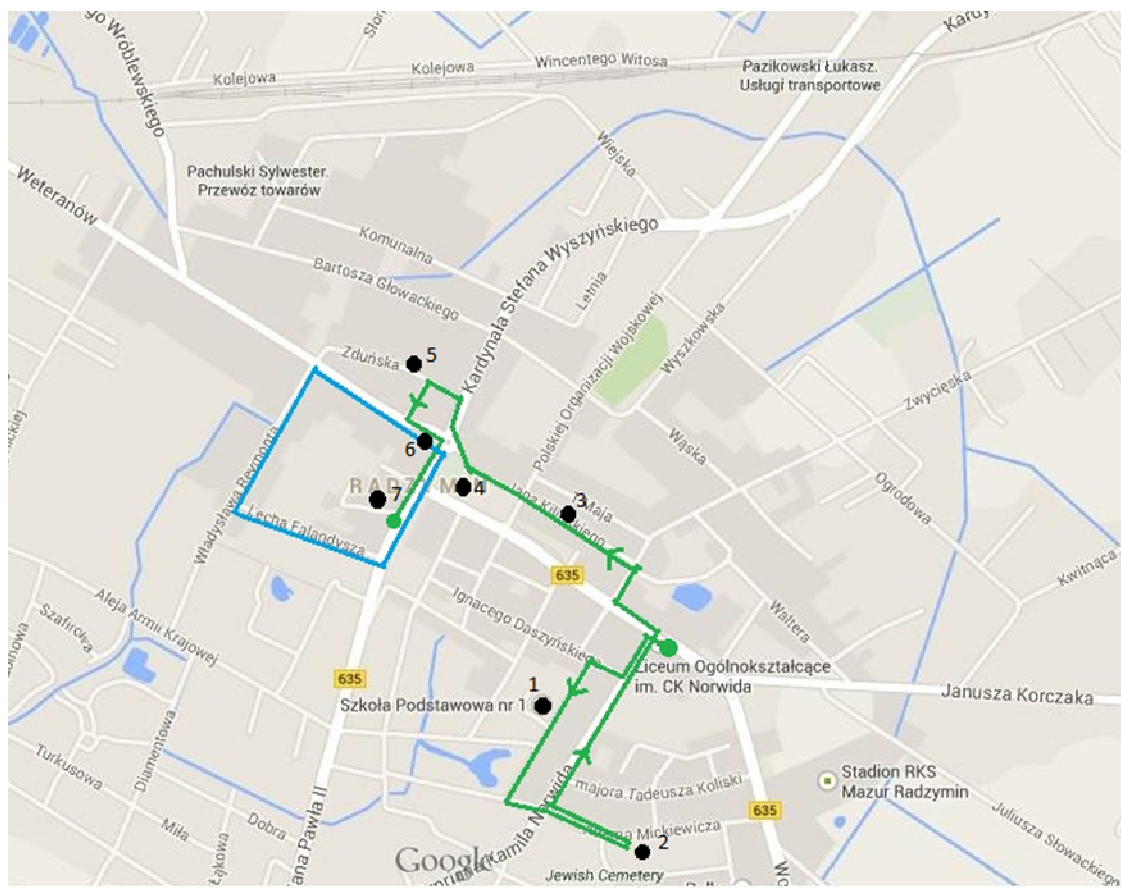

Wycieczka „Śladami radzymińskich Żydów”

Mapa trasy wycieczki

 trasa wycieczki

 granice getta

1. **Cheder**, niższa szkoła żydowska (ul. 11 Listopada)
2. **Kirkut**, cmentarz, zwany też kładowiskiem (ul. Mickiewicza)
3. Zachowany **dom państwa Wagman** oraz **skupisko punktów rzemieślniczych** (ul. Kilińskiego)
4. „**Okrągłak**”, czyli skupiska domów i sklepów między ulicami: Warszawską, **Stary Rynek** oraz Placem Tadeusza Kościuszki.
5. **Synagoga chasydzka** (ul. Zduńska)
6. **Dom Isaaca Bashevisa Singera** (ul. Stary Rynek 7)
7. **Synagoga Żydów** o tradycyjnych poglądach religijnych (ul. Strzelców Grodzieńskich)

Trasa wycieczki

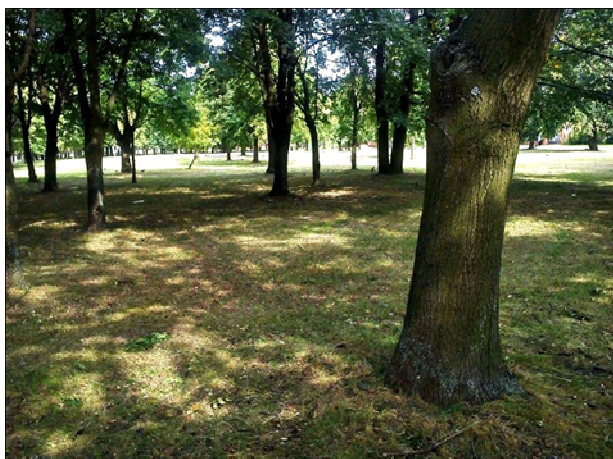
1. Wyjdź z **Liceum Ogólnokształcącego im. Cypriana Kamila Norwida** w Radzyminie, przy ul. Konstytucji 3-ego Maja 26. Skręć następnie w ulicę Norwida. Idź nią przez 20 metrów, potem skręć w ul. Daszyńskiego.

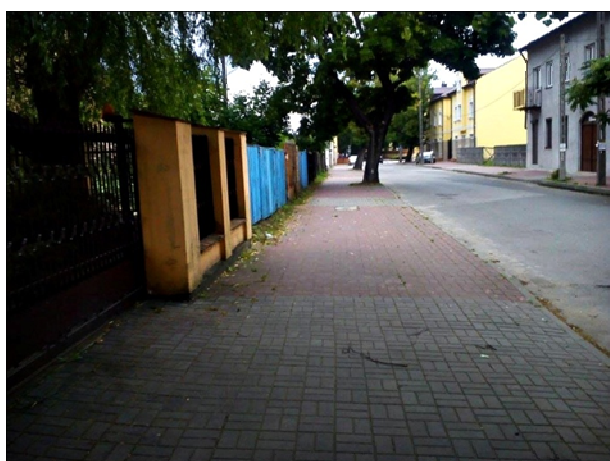
2. Przejdź ul. Daszyńskiego na ul. 11-ego Listopada, gdzie pod numerem 9 znajdował się **cheder**, a także niedaleko tego miejsca mieściła się **jesziwa**. Część żydowskich dzieci chodziła do szkoły powszechnej, ucząc się razem z polskimi uczniami. Dzisiaj w tym miejscu znajduje się **Gimnazjum nr 1 im. mjr. Stefana Waltera w Radzyminie**.

3. Idź dalej ul. 11-ego Listopada, aż dojdiesz do ul. Mickiewicza, gdzie znajduje się **Kirkut** - cmentarz żydowski. Z dostępnych źródeł, można założyć, że powstał on być może w połowie XVII wieku. Dzisiaj nic nie przypomina dawnego kładowiska, jak o tym miejscu kiedyś mówiono.

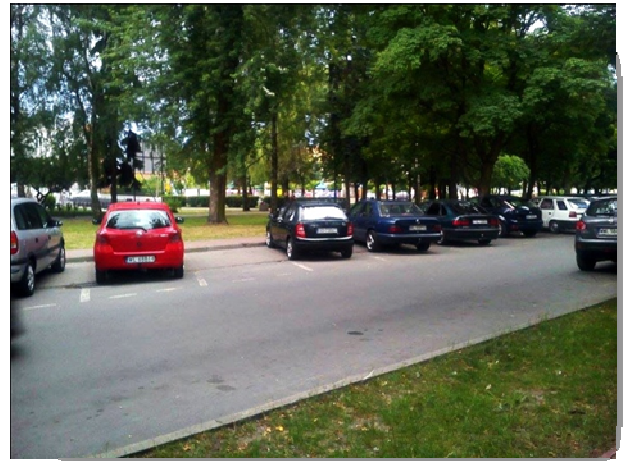
4. Wróć do centrum miasta, kierując się najpierw ul. Mickiewicza, a następnie ul. Norwida przez około 300 metrów. Dochodząc do ul. Konstytucji 3-ego Maja, przejdź na drugą stronę ulicy, po 20 metrach skreń w prawo w ul. POW. Po 20 metrach skreń w lewo w ulicę Kilińskiego, gdzie pod numerem 11 znajduje się **dom państwa Wagman**, przedwojennych właścicieli składu materiałów budowlanych. Przy ulicy tej mieszkali też drobni rzemieślnicy, m.in. prowadzący farbiarnię, mydlarnię a także sklepy z artykułami kolonialnymi.

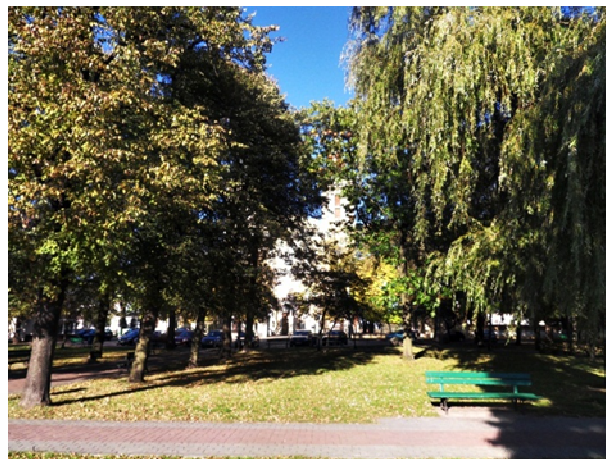
5. Idąc dalej prosto ul. Kilińskiego, następnie ul. Radzyminską kolegiatę pod wezwaniem Przemienienia Pańskiego, dochodzimy do handlowego centrum Radzyna – „**okraglaka**”, czyli skupiska domów i sklepów między ulicami: Warszawską, Stary Rynek oraz Placem Tadeusza Kościuszki.

Aktualnie w miejscu tzw. „okrągłaka” znajduje się park miejski

6. Skręć w

prawo w ul. Warszawską (obecną al. Jana Pawła II) po 30
metrach. Następnie pójdz w lewo między ul. Stary Rynek i ul.
Zduńska, gdzie znajdowała się **synagoga chasydzka**. Bożnica powstała z
inicjatywy cadyka Jakowa Ari Gutermana. Do tego radzyńskiego cadyka
w XIX wieku, ze względu na jego cudowne zdolności przybywali ludzie z
odległych terenów Królestwa Polskiego.

7. Okrąż rynek miasta. Dwie posesje dalej, przy ulicy Stary Rynek 7
znajduje się po dziś dzień **kamienica**, w której mieszkał **Isaac Bashevis
Singer**, laureat Literackiej Nagrody Nobla. W 1991 roku została odsłonięta
tablica upamiętniająca Isaaca Singera.

8. Skręć w prawo w ulicę Warszawską, po 60 metrach jesteśmy w
miejscu, gdzie za budynkiem dzisiejszej poczty znajdowała się **synagoga
Żydów** o tradycyjnych poglądach religijnych.

9. Udaj się następnie do niewielkiej uliczki mieszczącej się za pocztą. Właśnie tutaj znajdował się mur, istniejącego na relatywnie niewielkiej powierzchni, ograniczonej ulicami Zduńską, Reymonta, Warszawską i Starym Rynkiem **getta**, gdzie sprowadzano Żydów z Radzymina oraz przesiedleńców z m.in. Wyszkowa, Pułtuska, Serocka, Jadowa i Tłuszcza. Z tego getta Niemcy wywieźli do Treblinki prawie 3 tysiące Żydów, a według relacji świadków okres okupacji przeżyło zaledwie czterdziestu radzymińskich Żydów. Tak skończył się ten wielowiekowy świat na radzymińskiej ziemi.

